

Barraca 17 del Gibert

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: El Gibert de dalt
Emplaçament
Alçada: Entre el Torrent del Vetllador i el Torrent de la Font d'en Sala
365

Coordenades:

Latitud: 41.64074
Longitud: 1.91454
UTM Est (X): 409600
UTM Nord (Y): 4610458

Classificació

Número de fitxa 08179 - 290
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Enderrocada
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A011000040000OK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en l'actual bosc del Gibert de dalt, entre el torrent del Vetllador i el torrent de la Font d'en Sala, per sobre de la bassa de La Fàbrica. S'hi pot accedir des d'un camí que s'enfila des del marge tot just abans d'arribar a la font d'en Sala i ressegueix tota la carena, per sobre la bassa en direcció a la balma de l'Endaló o el torrent del Vetllador per la riba dreta.

Es tracta d'una construcció aèria aïllada, construïda damunt d'una codina en un extrem de feixa, aprofitant lleugerament el marge. És de planta circular (1,80 m de diàmetre). Està feta de pedra irregular, actualment mig enfonsada. Les pedres més grans s'han emprat en la construcció dels brancals i la llinda, que és plana. La porta d'accés està orientada al sud, sud-oest (1,05 m d'alçada per 0,67 m d'amplada màxima). Els murs tenen un gruix de 0,60 metres. La coberta, de volta per aproximació de filades s'ha enfonsat i no conserva el voladís. L'alçada màxima conservada és d'1,80 metres. A l'interior, malgrat l'enderroc, es veu un tinell o cocó, situat a mà dreta, arran de terra (0,40 m d'amplada per 0,50 m d'alçada per 0,35 m de fondària).

Observacions:

Aquesta barraca no consta en l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca. Però sí que està documentada en el plànol de barraques i elements de pedra seca del Claudi Perarnau.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

